

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

Academic Leadership of School Administrators under Chaiyaphum Provincial
Administration Organization

กมลทิพย์ บุญโพธิ์*

ดร.สุรินทร์ ภูสิงห์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของครูผู้สอน 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2556 จำนวน 26 โรงเรียน จำนวน 324 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .985 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F-test แบบ One-Way ANOVA ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ชัดเจนแก่บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร เพื่อสนับสนุนให้ครูจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ หลักสูตรรายวิชาท้องถิ่นที่เอื้อกับบริบทของสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและเต็มความสามารถ ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีทักษะด้านการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐาน สนับสนุนให้ครูวัดผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียนและตัดสินผลการเรียน อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูได้จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางวิชาการของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

** อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ABSTRACT

This research aimed: 1) to study the level of the academic leadership of the school administrators under Chaiyaphum Provincial Administration Organization (CPM PAO) toward the teachers' opinions, 2) to compare the level of the academic leadership of the school administrators under CPM PAO toward the teachers' opinions classified by school size, and 3) to study the suggestions for developing the academic leadership of the school administrators under CPM PAO. The samples were 234 teachers under CPM PAO in the academic year 2013 from 26 schools. The sample size was calculated by using Krejcie and Morgan's Sample Size Table and stratified random sampling. The research instruments were a set of 5-rating scale questionnaires constructed by the researcher with the reliability of .985 and structured interview. The statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation and hypothesis was tested by using F -test (One Way ANOVA), the interviewed data using content analysis.

The research results were as follows:

1. The level of the academic leadership of the school administrators under CPM PAO toward the teachers' opinions as a whole was at a high level. When considering each aspect, teaching and learning management had the highest mean scores. It was followed by curriculum administration and management and the lowest mean scores were learning resources development.
  2. The results of the comparison of the academic leadership of the school administrators under CPM PAO toward the teachers' opinions classified by school size as a whole and each aspect was significantly different at .05 levels except the aspect of learning resources development that was not different.
  3. The suggestions for developing the academic leadership of the school administrators under CPM PAO were: The school administrators should develop themselves to be higher academic leadership, should promote the training on curriculum administration and management to the personnel so that they understand the implementation of the curriculum. That was to support the teachers to create the integrated curriculum and local curriculum that concerning the context of the schools. They should encourage the teachers to manage their learning and teaching to their potentiality and should support the teachers in conducting the standard measurement and evaluation tools. They should motivate the teachers to concentrate on formative and summative assessment and also support the teachers to create the learning resources in and out of the schools. They should engage with the academic network of each department and promote the morale of the teachers.
- Keywords :** Academic Leadership, School Administrators,

กุ่มิหลั้ง

การจั้ดการศึกษาการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้้องให้ควมสำคัญเป็นอย่งยิ่ง ส่วนการบริหารด้านอื่นๆ นั้น แม้จะมีควมสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้นงานวิชาการจึงมิใช่เพียงให้เด็กอ่านออก เขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่ยั้ต้องรวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่งมีความสุขและสอดคล้องกับควมเห็นของชุมค้กดี อินทร์รั้กข์ (2549, หน้า 2) ที่กล่าวถึง ควมสำคัญองงานวิชาการในสถานศึกษาว่า

งานวิชาการเป็นงานหลักและมีความสำคัญยิ่งที่กำหนดบทบาท และภารกิจของหน่วยงานหรือสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีทิศทางไม่ก่อให้เกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ ส่วนปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 2) ได้กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองที่จะออกไปพัฒนาประเทศในอนาคตด้วย และการปฏิบัติงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาจึงอยู่ที่งานด้านวิชาการซึ่งประกอบด้วย งานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการรวมถึงงานวัดและประเมินผล หลักการบริหารงานวิชาการ คือหลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียนเป็นสำคัญและค่านิยมของคนไทยจะยกย่องโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งว่ามีคุณภาพหรือไม่ก็มาจากการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ

ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญต่อการบริหารและการจัดการศึกษา ผลงานของโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ สถานศึกษาที่นักเรียนมีคุณภาพดีมักจะเป็นโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ผู้บริหารสนใจงานวิชาการมาก และปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบ ณ โรงเรียนหรือสถานศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2546, หน้า 17) ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำในการปฏิรูปงานวิชาการโดยการทำงานร่วมกับคณะครู กระตุ้นเตือน ให้คำแนะนำ ประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด งานวิชาการจึงเป็นงานหลักและเป็นงานที่สำคัญที่สุด ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ส่วนงานด้านอื่นๆ จะเป็นตัวช่วยเสริมสร้างและส่งผลให้งานวิชาการสำคัญไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ (สุรัฐ ศิลปะอนันต์, หน้า 9) ดังคำกล่าวของ Fred M. Hechinger (อ้างถึงใน วิเชียร ทองคลี, 2554, หน้า 3) ว่า “ความเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อม ล้วนมีสาเหตุมาจากคุณภาพของผู้บริหาร” ผู้นำที่สำคัญในโรงเรียนปัจจุบันคือ ผู้นำทางวิชาการ สอดคล้องกับการวิจัยของ Sheppard (1996, PP. 325-344 อ้างถึงใน วิเชียร ทองคลี, 2554, หน้า 3) ซึ่งได้สังเคราะห์ผลงาน วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ พบว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เนื่องจากผู้นำทางวิชาการเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี ปรัชญาของหลักสูตรต่างๆ ที่ใช้ในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจในวิธีสอนแบบต่างๆ สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศและกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ บทบาทหน้าที่ และความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้นำผลที่ได้มาพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นตามเกณฑ์การวัดผลประเมินผล และเป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

คำถามการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับใด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เป็นอย่างไร

3. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีอะไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

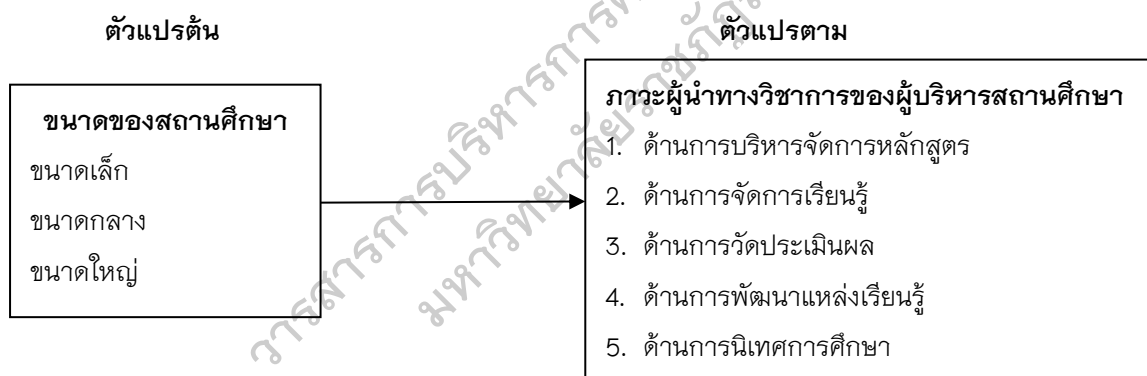
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีการกำหนดกรอบเนื้อหาการวิจัยจากการสังเคราะห์แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการ แล้วนำมาเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2556 จำนวน 26 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 635 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2556 จำนวน 26 โรงเรียน จำนวน 324 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งระดับชั้นภูมิ (Stratified random sampling) แบบไม่เป็นสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวน 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการประกอบด้วย ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .985

ประเภทที่ 2 แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสืออนุญาตถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ส่งโดยทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง ให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 324 ชุด

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และศึกษานิเทศก์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติ ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ ส่วนการทดสอบสมมุติฐานใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ชัดเจนแก่บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร

เพื่อสนับสนุนให้ครูจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ หลักสูตรรายวิชาท้องถิ่นที่เอื้อกับบริบทของสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและเต็มความสามารถ ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีทักษะด้านการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐาน สนับสนุนให้ครูวัดผลเพื่อปรับปรุงผล การเรียนและตัดสินผลการเรียน อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูได้จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่งเสริมการ สร้างเครือข่ายทางวิชาการของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็น ของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนมองว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดี เก่ง และมีความสุข ดังที่ไกเซอร์ (Kaiser, 2000, p. 33 อ้างถึงใน ปฐม ปริบูรณ์งูร, 2553, หน้า 22) กล่าวถึงผู้นำทาง วิชาการว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทฤษฎี ปรัชญา ของหลักสูตรต่างๆ ของสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในวิธี สอนแบบต่างๆ สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็น เลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ และนิเทศ กำกับให้การเรียน การสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ มีชัย (2554) ได้ศึกษาภาวะผู้นำ ทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหาร วิทยาลัยสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปฐม ปริบูรณ์งูร (2553) ได้ศึกษาภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของวิเชียร ทองคลี (2554) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนา อำทำว (2548) ได้ศึกษาภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของครูผู้สอน เมื่อจำแนกตามขนาด ของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยกเว้นด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิเป็นผู้บริหารที่บรรจุใหม่ อาจจะมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารน้อย อาจทำให้ยังไม่กล้าที่จะตัดสินใจในการบริหารเท่าที่ควร อีกทั้งบริบท ของสถานศึกษายังแตกต่างกัน ซึ่งสถานศึกษาขนาดเล็กต้องพัฒนาทุกด้านโดยเฉพาะด้านอาคารสถานที่ ทำให้ ผู้บริหารขนาดเล็กส่วนใหญ่เน้นไปด้านอาคารสถานที่มากกว่าด้านวิชาการ และครูที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก

ส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุใหม่ประสบการณ์ในการทำงานน้อย อาจทำให้มองภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกันกว่าครูผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่อยู่สถานศึกษาขนาดเล็กเมื่อเริ่มมีประสบการณ์การบริหารแล้ว ได้ขอย้ายมาบริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทำให้สามารถร่วมทำงานกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างดี อีกทั้งบริบทของสถานศึกษายังใกล้เคียงกัน และสถานศึกษามีความพร้อมในทุกด้าน แต่ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครูผู้สอนมองว่าไม่ว่าจะสถานศึกษาขนาดเล็กหรือสถานศึกษาขนาดกลางก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน คือ สถานศึกษายังขาดแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการกำกับติดตามประเมินคุณภาพเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินดา อุสุมาน (2549) ได้ทำการวิจัยประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูที่ปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร ทองคลี (2554, หน้า 128) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรุฬห์จิต ใบลี (2547, หน้า 82) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำพู เขต 1-2 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำพู เขต 1-2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปฐม ปรีปนังกูร (2553, หน้า 122) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ชัดเจนแก่บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร เพื่อสนับสนุนให้ครูจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ หลักสูตรรายวิชาท้องถิ่น ที่เอื้อกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับชนัท ธาตุทอง (2553, หน้า 272) และบุญเลี้ยง ทูมทอง (2553, หน้า 284-285) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรดังนี้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษานั้นอย่างถ่องแท้ ให้ความรู้ครูผู้สอนในโรงเรียนเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ให้บริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่างๆ แก่ครู ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ กระตุ้นให้ครูใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น จัดฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนา เป็นต้น ให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ จัดระบบการบริหารหลักสูตร และประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 34) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีทักษะด้านการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐาน สนับสนุนให้ครูวัดผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียน และตัดสินผลการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 167-168) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในด้านการวัดผลและประเมินผลว่า จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบ

เช่น เครื่องพิมพ์ เครื่องโรเนียว ตลอดจนเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก พยายามส่งเสริมครูอาจารย์ให้ความรู้ทางการวัดและประเมินผลโดยการจัดการฝึกอบรมการประชุมปฏิบัติการในด้านเทคนิคการออกข้อสอบการให้คะแนน การประเมินผลข้อสอบ ตลอดจนการรายงานผลข้อสอบ อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูได้จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) และสถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553, หน้า 134) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังนี้ สํารวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครูสถานศึกษาอื่นบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือสถานศึกษาบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่นควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางวิชาการของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับซุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, หน้า 238-239) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการนิเทศภายในว่า ให้การช่วยเหลือผู้สอนด้านวิชาการได้แก่ ประมุขนิเทศผู้สอนเข้าใหม่การจัดประชุมก่อนเปิดเรียน การเยี่ยมชั้นเรียน หรือหมวดวิชาการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มการอบรมบรรยายอภิปรายการสัมมนาในโอกาสต่างๆ การจัดหนังสือคู่มือต่างๆ ให้การปรับปรุงห้องสมุดให้ใช้ได้อย่างสะดวกทั้งผู้สอนและผู้เรียนการจัดอุปกรณ์วัสดุทัศนศึกษาให้ใช้ได้อย่างทั่วถึง และการแนะนำให้เป็นสมาชิกชมรมหรือสมาคมต่างๆ ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด และให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูโดยตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครูอย่างใกล้ชิด และให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรควบคุม กำกับติดตามให้ครูปฏิบัติตามระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของสถานศึกษาอย่างจริงจัง
- 1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำกับติดตามประเมินคุณภาพเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การสอนระหว่างครูภายในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดหรือหน่วยงานระดับอื่นๆ
- 2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชนันท์ ธาตุทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จินดา อุสมาน. (2549). *ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สารนิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัชย์. (2549). *การบริหารงานวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฐม ปรีปนังกูร. (2553). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พัฒนา อำท้าว. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนองเรือสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันเพ็ญ มีชัย. (2554). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิเชียร ทองคลี. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการ เรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิรุฬห์จิต ไบลี. (2547). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1-2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่*. กรุงเทพฯ: เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์.